

Лазар Јанић, мастер

Висока здравствена школа струковних студија, Београд

Мирослав Кнежевић, мастер

Центар за посредовање Црне Горе, Подгорица

Јелена Ђорђевић, предавач

Висока здравствена школа струковних студија, Београд

СТАВОВИ СТУДЕНАТА О ОБРАЗОВАЊУ СТРУКОВНИХ ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА

Сажетак: *Пошћисивањем Болоњске конвенције од стране Републике Србије реформисане су више школе у високе струковне школе у трајању од три године. У раду су анализирани постојећи програми образовања струковних здравствених радника и њихов значај за пословање савремених здравствених установа. Анкетно истраживање обухватило је попу, старосну и образовну структуру испитаника, број деце и чланова домаћинства са којима живе, дужину радног стажа и врсту радног односа испитаника, ставове и мишљења у вези са образовањем струковних здравствених радника. Резултати анкетног истраживања сироведеног међу студентима специјалистичких студија у Високој здравственој школи у Београду приказани су кроз 18 табела. Потврђена је значајност високог образовања здравствених радника за успешно пословање здравствених установа. На основу резултата рада, дошло се до закључака да знања из менаџмента организације рада помажу у стицању управљачких положаја у установи, и да стечене вештине и способности подстичу особље у обављању друштвене мисије. Здравствени радници су показали да желе да се усавшавају у струци и подржавају измене и дојуне програмских садржаја Школе у складу са најрепком медицине.*

Кључне речи: *СТАВОВИ, СТУДЕНТИ, ОБРАЗОВАЊЕ, СТРУКОВНИ ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИЦИ, ВИСОКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СТРУКОВНЕ ШКОЛЕ.*

Увод: Образовање и стручно усавршавање у високим здравственим струковним школама

Предзнање и вештине студената на медицинским смеровима у високошколским установама су на вишем нивоу ако студенти долазе из медицински усмерених средњих школа. Управо то је један од разлога због којег високообразовне установе као предуслов упису најчешће траже завршене четворогодишње средње школе неког од медицинских смерова.

У Југославији је 1952. године отворено неколико школа за медицинске сестре на вишем нивоу. „Виша школа за медицинске сестре Југословенског црвеног крста” основана је 1952. године у Београду.¹

Постојање, акредитација, рад и контрола квалитета високих школа је регулисана Законом о високом образовању.²

Високо образовање сестара и других здравствених радника у струци је вишеструко значајно.

Пораст знања и вештина које су у употреби у савременој здравственој заштити, превазилазе могућности средњешколског образовног система. Наставак усавршавања и образовања средњошколаца омогућава им да иду у корак са савременим технологијама и достигнућима на пољу здравствене заштите.

Према ставовима Светске здравствене организације медицинске сестре су обавезне да у примарној здравственој заштити учествују заједно са лекарима и преузимају на себе важне улоге унутар све сложенијих мултидисциплинарних тимова.

Такође, због пораста општег образовања становништва и нивоа образовања свих струка, обавезују се естре и остали кадрови са средњом стручним спремом, на већу припрему у раду са образованијом популацијом.

И најбитније, један од савремених захтева је и да здравствени кадрови у настави у средњим и високим школама и сами морају имати високо образовање, а исти предуслов се поставља и за главне сестре у здравственим установама.

Број високих струковних школа које су проистекле из некадашњих виших школа медицинских усмерења, као и новоотворене, указују на заинтересованост кандидата за упис, као и на то да на тржишту рада у Републици и иностранству постоји велика потреба за стручнијим и уже усавршеним кадром.

Високо струковно образовање у нас је организовано на два нивоа студијских програма, као трогодишње основно струковно студијско образовање, и специјалистичко струковно образовање у трајању од годину дана.

¹ Тијанић Милена, Ђурановић Десанка, Рудић Ратомирка, Миловић Љиљана (2001): *Здравствена нећа и савремено сесџринсџиво*, Научна КМД, Београд

² Закон о високом образовању, „Службени гласник РС ” бр. 89/2013.

1. Високо образовање струковних здравствених радника у Високој здравственој школи струковних студија у Београду

Студентима Високе здравствене школе струковних студија у Београду у понуди су следећи студијски програми на основним студијама:

- Струковна медицинска сестра;
- Струковна медицинска сестра – бабица;
- Струковни санитарно-еколошки инжењер;
- Струковни медицински радиолог;
- Струковни физиотерапеут;
- Струковни радни терапеут;
- Струковни медицинско-лабораторијски технолог;
- Струковни нутрициониста – дијететичар;
- Струковни козметичар естетичар.

Студијски програми у оквиру специјалистичких струковних студија су:

- 1) Специјалиста струковна медицинска сестра – област Јавно здравље;
- 2) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Методика наставе;
- 3) Специјалиста струковни санитарно - еколошки инжењер-област Санитарно инжењерство и безбедност хране;
- 4) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Здравствена нега старих;
- 5) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Клиничка нега;
- 6) Специјалиста струковни нутрициониста-дијететичар - област Јавно здравље;
- 7) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Здравствена нега у психијатрији;
- 8) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Инструментирање у операционој сали;
- 9) Специјалиста струковни медицински радиолог - област Савремене дијагностичке технике у радиологији;
- 10) Специјалиста струковна медицинска сестра - област Анестезија и реанимација;
- 11) Специјалиста струковни физиотерапеут - област савремене мануелне методе и технике у физиотерапији.

2. Методолошки оквир истраживања

Предмет истраживања је сагледавање система образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама и његовог значаја за пословање савремених здравствених установа. Самим тим, анализирани су и применљивост знања, способности и вештина стечених школовањем и стручним усавршавањем у таквим школама у свакодневној пракси.

Циљ истраживања је критичко преиспитивање и анализирање постојећих програма образовања и стручног усавршавања здравствених радника у високим здравственим струковним школама у нашој земљи и да се анализирају ефекти примене стечених знања и вештина у пословању здравствених установа у Републици Србији.

Методи и технике истраживања

Обликовање адекватног методолошког приступа и поступка лимитирано је циљевима истраживања, док је сам избор научних метода, помоћу којих је истраживање реализовано, условљен операционализацијом предмета истраживања и усмереношћу хипотетичких ставова. Истраживање предметне материје захтевало је мултиметодски приступ и комплементарну анализу доступних и новостворених извора података. У циљу постизања веће поузданости и обухватности потребних података и информација, током истраживања коришћено је више метода за њихово прикупљање и њихово коначну обраду.

Осим анализе, синтезе, индукције, дедукције, генерализације и других општих метода, током истраживачког процеса коришћени су и други одговарајући методи, и то: метод анализе садржаја, компаративни метод, нормативно-правни метод, метод испитивања путем технике упитника, статистички метод и дескриптивни метод.

Метод анализе садржаја коришћен је за проучавање како иностране, тако и домаће референтне литературе. Послужио је и за аналитичко разумевање стечених искустава у предметној области. Примена метода анализе садржаја омогућила је потпуније разумевање и сагледавање образовних програма у високим здравственим струковним школама.

Компаративни метод омогућио је поређење наших искустава у предметној области са искуствима стеченим у другим земљама и деловима света. Нормативно-правни метод коришћен је у циљу ближег и потпунијег сагледавања позитивно правних норми посвећених систему образовања и стручног усавршавања струковних здравствених радника у здравственим установама, због подизања њихове компетентности и

организационе успешности. Метод испитивања коришћен је за добијање емпиријских и конкретних ставова и мишљења о одређеним питањима из предметне материје.

3. Резултати истраживања и њихова анализа

Истраживањем је спроведено у току јуна месеца и обухватило је 200 испитаника који су конкурисали за упис на специјалистичке студије на Високој здравственој школи струковних студија у Београду. Анкета садржи два поглавља: 1. упитник о личним, породичним и другим приликама анкетираниог; 2. упитник о значају образовања струковних здравствених радника за пословање здравствених установа. Сви анкетирани студенти претходно су завршили неки од акредитованих струковних здравствених студијских програма. Петнаест упитника било непотпуно па се нису могли искористити. Обрађено је 185 упитника.

Пол	Број испитаника	%
Мушки	37	20,0
Женски	148	80,0
Укупно	185	100,0

Табела 1: Полна структура испитаника

У Табели 1 приказана је полна структура испитаника. Од 185 испитаника, већина је била женског пола (80%).

Пол	Број испитаника	%	Аритметичка средина година живота
Мушки	37	20,0	25,78
Женски	148	80,0	32,37
Укупно	185	100,0	
Значајност разлике		$t = -4,67; p = 0,000$	

Табела 2: Старосна структура испитаника

У Табели 2 приказана је старосна структура испитаника. Статистички значајно старије су биле жене (32,37 година) у односу на мушкарце (25,78 година).

Занимање испитаника	Број испитаника	%
Струковна медицинска сестра	90	48,6
Струковна медицинска сестра-бабица	5	2,7
Струковни санитарно-еколошки инжењер	27	14,6
Струковни медицински радиолог	27	14,6
Струковни физиотерапеут	29	15,7
Струковни нутрициониста-дијететичар	7	3,8
Укупно	185	100,0

Табела 3: Образовна структура испитаника

У Табели 3 приказана је образовна структура испитаника. Највећи проценат испитаника (48,6%) завршило је студијски програм Струковна медицинска сестра.

Студент је у радном односу	Број испитаника	%	Дужина радног стажа изражена у годинама
			мед
Да	114	61,6	13,00
Да, али на одређено време	11	5,9	2,00
Не	60	32,4	0,00
Укупно	185	100,0	5,00

Табела 4: Дужина радног стажа испитаника

У Табели 4 приказана је дужина радног стажа испитаника. Већина студената која се изјаснила да је сталном радном односу (61,6%) има и најдужи остварени радни стаж (просечно 13 година). Испитаници који раде на одређено време (5,9%) имају скоро 7 пута краћи остварени радни стаж (просечно 2 године) а незапослени испитаници, којих је више од 30%, никада нису ни били запослени.

			Пол		Укупно
			Мушки	Женски	
Брачно стање	Ожењен/ удата	Број испитаника	6	63	69
		%	16,2	42,6	37,3
	Неожењен/ Неудата	Број испитаника	31	75	106
		%	83,8	50,7	57,3
	Разведен / Разведена	Број испитаника	0	10	10
		%	0,0	6,8	5,4
Укупно		Број испитаника	37	148	185
		%	100,0	100,0	100,0
Значајност разлике		$\chi^2 = 13,674; p = 0,001$			
* Ниједан студент није се изјаснио да је удовац/удовица.					

Табела 5: Брачно стање испитаника

У Табели 5 приказано је брачно стање испитаника. Највише испитаника никада није било у браку (57,3%) а 37,3% је у браку. Статистички значајно чешће него мушкарци, жене су се изјасниле да никада нису биле у браку (50,7%) и да су сада у браку (42,6%).

	Број испитаника	%	
Број деце испитаника	0	118	63,8
	1	31	16,8
	2	29	15,7
	3	5	2,7
	4	1	0,5
	6	1	0,5
	Укупно	185	100,0

Табела 6: Број деце испитаника

У Табели 6 приказан је број деце испитаника. Највише испитаника нема деце (63,8%), затим да имају једно дете (16,8%) и двоје деце (15,87%).

Чланови домаћинства са којима испитаник живи		Пол		Укупно
		Мушки	Женски	
Сам(а)	Број испитаника	3	19	22
	%	8,1	12,8	11,9
С родитељима	Број испитаника	25	54	79
	%	67,6	36,5	42,7
С породицом (са брачним другом и/или са децом)	Број испитаника	6	62	68
	%	16,2	41,9	36,8
С породицом и родитељима	Број испитаника	3	13	16
	%	8,1	8,8	8,6
Укупно	Број испитаника	37	148	185
	%	100,0	100,0	100,0
Значајност разлике	$\chi^2 = 12,577$; $p = 0,006$			

Табела 7: Чланови домаћинства са којима испитаници живе

У Табели 7 приказани су чланови домаћинства са којима испитаници живе. Највише испитаника живи са родитељима (42,7%) и са брачним другом и/или са децом (36,8%). Значајно чешће мушкарци живе са родитељима (67,6%) а жене са брачним другом и/или са децом (41,9%).

Студент је у радном односу		Пол		Укупно
		Мушки	Женски	
Да	Број испитаника	12	102	114
	%	32,4	68,9	61,6
Да, али на одређено време	Број испитаника	2	9	11
	%	5,4	6,1	5,9
Не	Број испитаника	23	37	60
	%	62,2	25,0	32,4
Укупно	Број испитаника	37	148	185
	%	100,0	100,0	100,0
Значајност разлике	$\chi^2 = 19,022$; $p = 0,000$			

Табела 8: Врста радног односа испитаника

У Табели 8 приказана је врста радног односа испитаника. Највише испитаника је у радном односу на неодређено време (61,6%) а 32,4% испитаника је незапослено. У сталном радном односу су значајно и двоструко чешће жене (68,9%) него мушкарци (32,4%), док су мушкарци значајно и више него двоструко чешће незапослени (62,2%) у односу на жене (25,0%).

Став студената према претпоставци да што је систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама прилагођенији потребама савремених здравствених установа и њиховог менаџмента, то је и његов значај за успешно пословање таквих установа већи и извеснији	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	8	4,4
Делимично тачно	71	39,2
Потпуно тачно	102	56,4
Укупно	181*	100,0

* Недостају подаци за 4 испитаника

Табела 9: Ставови испитаника према претпоставци да што је систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама прилагођенији потребама савремених здравствених установа и њиховог менаџмента, то је и његов значај за успешно пословање таквих установа већи и извеснији

У Табели 9 приказани су ставови испитаника према претпоставци да што је систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама прилагођенији потребама савремених здравствених установа и њиховог менаџмента, то је и његов значај за успешно пословање таквих установа већи и извеснији. Више од 56% студената одговорило је да је ова констатација потпуно тачна а око 40% да је делимично тачна. Само 4,4% студената сматрало ју је нетачном.

Став студената о претпоставци да постојећи систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама Републике Србије није у довољној мери прилагођен потребама савремених здравствених установа и њихових пацијената	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	10	5,5
Делимично тачно	119	65,8
Потпуно тачно	52	28,7
Укупно	181*	100,0

* Недостају подаци за 4 испитаника

Табела 10: Ставови испитаника у односу на постојећи систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама Републике Србије и њихових пацијената

У Табели 10 приказани су ставови испитаника у односу на постојећи систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама Републике Србије и њихових пацијената. Анкетирани испитаници (94,5%) сматрају да постојећи систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама Републике Србије није у довољној мери прилагођен потребама савремених здравствених установа и њихових пацијената.

Став студената према претпоставци да би систем образовања струковних здравствених радника требало стално преиспитивати, мењати, прилагођавати и унапређивати	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	5	2,8
Делимично тачно	42	23,2
Потпуно тачно	134	74,0
Укупно	181	100,0

* Недостају подаци за 4 испитаника

Табела 11: Ставови испитаника у односу на преиспитивање, мењање, прилагођавање и унапређивање система образовања струковних здравствених радника

У Табели 11 приказану су ставови испитаника у односу на преиспитивање, мењање, прилагођавање и унапређивање система образовања струковних здравствених радника. Анкетирани испитаници (97,2%) сматра да би систем образовања струковних здравствених радника требало стално преиспитивати, мењати, прилагођавати и унапређивати.

Постојећи система образовања струковних здравствених радника у Републици Србији:	Број испитаника	%
представља најзначајнију претпоставку за обезбеђивање успешног и квалитетног рада	77	42,5
представља значајну претпоставку за обезбеђивање успешног и квалитетног рада	89	49,2
представља незнатну претпоставку за обезбеђивање успешног и квалитетног рада	15	8,3
Укупно	181	100,0

* Недостају подаци за 4 испитаника

Табела 12: Ставови испитаника према значајности постојеће система образовања струковних здравствених радника у Републици Србији

У Табели 12 приказану су ставови испитаника према претпоставци о значајности постојећег система образовања струковних здравствених радника у Републици Србији за обезбеђивање успешног и квалитетног рада здравствених установа. Постојећи систем образовања струковних здравствених радника у Републици Србији представља значајну (49,2% испитаника) и најзначајнију претпоставку (42,5% испитаника) за обезбеђивање успешног и квалитетног рада здравствених установа у нашој земљи, што је више од 90% студената који имају позитиван став по овом питању.

Став студената према претпоставци да што су знања струковних здравствених радника већа и применљивија, посебно из области менаџмента и организације рада, већи су и изгледи да ће запослени који их поседују бити успешни у свом раду и временом стећи одговарајуће управљачке позиције у здравственој установи	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	10	5,5
Делимично тачно	78	43,1
Потпуно тачно	93	51,4
Укупно	181	100,0

* Недостају подаци за 4 испитаника

Табела 13: Ставови испитаника према претпоставци да што су знања струковних здравствених радника већа и применљивија, посебно из области менаџмента и организације рада, већи су и изгледи да ће запослени који их поседују бити успешни у свом раду и временом стећи одговарајуће управљачке позиције у здравственој установи

У Табели 13 приказани су ставови испитаника према претпоставци да што су знања струковних здравствених радника већа и применљивија, посебно из области менаџмента и организације рада, већи су и изгледи да ће запослени који их поседују бити успешни у свом раду и временом стећи одговарајуће управљачке позиције у здравственој установи. Више од 50% студената сматра да је ова претпоставка потпуно тачна, око 43% да је делимично тачна а само 5,5% студената сматрало ју је нетачном.

Студенти мисле да струковни здравствени радници у Републици Србији	Број испитаника	%
имају савршено знање из области менаџмента и организације рада	18	10,1
имају довољно знање из области менаџмента и организације рада	49	27,4
имају осредње знање из области менаџмента и организације рада	59	33,0
немају довољно знање из области менаџмента и организације рада	47	26,3
немају готово никакво знање из области менаџмента и организације рада	6	3,4
Укупно	179	100,0
* Недостају подаци за 6 испитаника		

Табела 14: Ставови испитаника о обиму знања струковних здравствених радника у Републици Србији из области менаџмента и организације рада

У Табели 14 приказани су ставови испитаника о обиму знању струковних здравствених радника у Републици Србији из области менаџмента и организације рада. Највећи проценат студента (33,0%) мисли да струковни здравствени радници у Републици Србији имају осредње знање из области менаџмента и организације рада, 27,4% мисли да имају довољно знање а 26,3% мисли да немају довољно знања из ових области.

Став студената да је знање просечног здравственог радника у нашој земљи веће и применљивије од знања просечног здравственог радника земаља у окружењу	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	26	14,5
Делимично тачно	103	57,5
Потпуно тачно	50	27,9
Укупно	179	100,0
* Недостају подаци за 6 испитаника		

Табела 15: Ставови испитаника о стручном знању просечног здравственог радника у нашој земљи

У Табели 15 приказани су ставови испитаника о стручном знању просечног здравственог радника у нашој земљи веће и применљивије од знања просечног здравственог радника земаља у окружењу. Испитаници у 85,5% случајева сматрају да је потпуно тачно и делимично тачно да је знање просечног здравственог радника у нашој земљи веће и применљивије од знања просечног здравственог радника земаља у окружењу.

Став студената према претпоставци да што су стечена знања, вештине и способности струковних здравствених радника већи и прилагођенији потребама здравствене установе и њених пацијената, већи су и изгледи да ће таква установа успешно вршити своју одговорну мисију у друштву	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	11	6,2
Делимично тачно	65	36,3
Потпуно тачно	103	57,5
Укупно	179	100,0

* Недостају подаци за 6 испитаника

Табела 16: Ставови испитаника према претпоставци да што су стечена знања, вештине и способности струковних здравствених радника већи и прилагођенији потребама здравствене установе и њених пацијената, већи су и изгледи да ће таква установа успешно вршити своју одговорну мисију у друштву

У Табели 16 приказани су ставови испитаника према претпоставци да што су стечена знања, вештине и способности струковних здравствених радника већи и прилагођенији потребама здравствене установе и њених пацијената, већи су и изгледи да ће таква установа успешно вршити своју одговорну мисију у друштву. Око 57,5% испитаника сматра да је претпоставка потпуно тачна, око 36,3% да је делимично тачна а само око 5% студената сматра је нетачном.

Студенти мисле да струковни здравствени радници у Републици Србији имају знања, способности и вештине:	Број испитаника	%
знатно мања од потребних	29	16.2
незнатно мања од потребних	44	24.6
знатно већа од потребних	18	10.1
незнатно већа од потребних	13	7.3
једнака или готово једнака потребним	75	41.9
Укупно	179	100.0

* Недостају подаци за 6 испитаника

Табеле 17: Мишљења испитаника о знањима, способностима и вештинама струковних здравствених радника у Републици Србији

У Табели 17 приказана су мишљења испитаника о знањима, способностима и вештинама струковних здравствених радника у Републици Србији. Испитаници у 41,9% случајева сматрају да су знања, способности и вештине струковних здравствених радника у Републици Србији једнака или готово једнака потребним, у 17,4% већа од потребних а у 40,8% мања од потребних.

Ставови студента о претпоставци да што је улагање у знање, способности и вештине струковних здравствених радника веће, већи су и изгледи да ће бити успешни у свом раду, у интересу свих	Број испитаника	%
Потпуно нетачно	8	4,5
Делимично тачно	48	26,8
Потпуно тачно	123	68,7
Укупно	179	100,0
* Недостају подаци за 6 испитаника		

Табела 18: Ставови испитаника о улагању у знање, способности и вештине струковних здравствених радника

У Табели 18 приказани су ставови испитаника о улагању у знање, способности и вештине струковних здравствених радника. Више од 95% испитаника сматра да је потпуно тачно и делимично тачно да што је улагање у знање, способности и вештине струковних здравствених радника веће, већи су и изгледи да ће бити успешни у свом раду, у интересу свих.

Закључци

На основу спроведеног истраживања међу студентима специјалистичких студија у Високој здравственој школи струковних студија у Београду и резултата приказаних у дошло се до следећих закључака:

1. Упитником је обухваћено 80% жена (Табела 1) и оне су статистички значајно старије (32,4 година) у односу на мушкарце (25,8 година) што је приказано на табели 2 и потврђено Т-тестом.
2. Највећи број испитаника никада није био у браку (57,3%) што се и могло очекивати јер је анкетирана млада популација (приказано у Табели 5). У складу са тим већина испитаника нема децу (63,8%). То је приказано у табели 4. Углавном живе са својим родитељима (42,7%), што се види из табеле 6.
3. Највећи број испитаника је у радном односу на неодређено време (61,6%). Већи проценат анкетираних жена је запослен у сталном рад-

- ном односу, што се могло и очекивати јер је њихова старосна структура виша. Мушкарци су значајно чешће незапослени (табела 8). Већина студената која се изјаснила да је у сталном радном односу има дужину радног стажа просечно 13 година (Табела 4).
4. Анкетирани студенти су у великом проценту завршили студијски програм струковних медицинских сестара (48,6%), што је приказано у табели 3.
  5. Међу анкетираним испитаницима 56,4% се изјаснило да је потпуно тачно а 39,2% да је делимично тачно (Табела 9) да што је систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама прилагођенији потребама савремених здравствених установа и њиховог менаџмента, то је и његов значај за успешно пословање таквих установа већи и извеснији.
  6. За позитивне ефекте образовања изјаснило се више од 95% студената. Међутим, 94,5% анкетираних испитаника сматра да постојећи систем образовања струковних здравствених радника у високим здравственим струковним школама Републике Србије није у довољној мери прилагођен потребама савремених здравствених установа и њихових пацијената (Табела 10).
  7. Анкетирани сматрају (97,2%) да систем образовања треба преиспитивати, мењати, прилагођавати и унапређивати (Табела 11).
  8. Постојећи систем образовања струковних здравствених радника представља значајну (49,2% испитаника) и најзначајнију (42,5% испитаника) претпоставку за обезбеђивање успешног и квалитетног рада здравствених установа у нашој земљи. То је више од 90% студената који имају позитиван став о овом питању (Табела 12).
  9. Међу анкетираним испитаницима 51,4% се изјаснило да је потпуно тачно, а 43,1% да је делимично тачно да што су знања струковних здравствених радника већа и применљивија, посебно из области менаџмента и организације рада, већи су и изгледи да ће запослени који их поседују бити успешни у свом раду и временом стећи одговарајуће управљачке позиције у здравственој установи (Табела 13).
  10. Дистрибуција испитаника према ставу о обиму знања струковних здравствених радника у Републици Србији из области менаџмента и организације рада показала је да 70,5% испитаника сматра да студенти имају савршено, довољно и осредње знање из области менаџмента и организације рада (Табела 14).
  11. Испитаници у 85,5% случајева сматрају да је потпуно тачно и делимично тачно да је знање просечног здравственог радника у нашој земљи веће и применљивије од знања просечног здравственог радника земаља у окружењу (Табела 15).

12. Међу анкетираним испитаницима 57,5% се изјаснило да је потпуно тачно а 36,3% да је делимично тачна да што су стечена знања, вештине и способности струковних здравствених радника већи и прилагођенији потребама здравствене установе и њених пацијената, већи су и изгледи да ће таква установа успешно вршити своју одговорну мисију у друштву (табела 16).
13. Испитаници у 41,9% случајева сматрају да су знања, способности и вештине струковних здравствених радника у Републици Србији једнака или готово једнака потребним, у 17,4% већа од потребних а у 40,8% мања од потребних (Табела 17).
14. Више од 95% испитаника сматра да је потпуно тачно и делимично тачно да што је улагање у знање, способности и вештине струковних здравствених радника веће, већи су и изгледи да ће бити успешни у свом раду, у интересу свих (Табела 18).

Наведени закључци су израз размишљања и личних ставова анкетираних високих струковних здравствених радника који су конкурисали на специјалистичке студије у Високој здравственој школи струковних студија у Београду и мислимо да представљају реалан однос наших здравствених радника према образовању и стручном усавршавању. Врло је конструктивна њихова генерална жеља и потреба за стицањем нових знања и вештина што треба да буде стимуланс Високој здравственој школи струковних студија у Београду, као највећој школи на Балкану, да им то и омогући кроз нове студијске програме на основним и специјалистичким студијама.

Lazar Janić, Master in Economics

Higher Education School of Professional Health Studies, Belgrade

Miroslav Knežević, Master in Economics

Centre for Mediation of Montenegro, Podgorica

Jelena Đorđević, Lecturer

Higher Education School of Professional Health Studies, Belgrade

STUDENT ATTITUDES TOWARDS EDUCATION OF PROFESSIONAL HEALTH WORKERS

Summary: *The signing of Bologna Declaration by the Republic of Serbia resulted in advanced schools being reformed into three year higher education schools of professional studies. In this paper, existing educational programs for professional health workers and their significance for managing of modern health facilities were analyzed. Survey research included gender, age and educational structure of the respondents, the number of children and household members with whom they live, length of service and type of employment of the respondents, attitudes and opinions regarding the education of professional health care workers. Results of the questionnaire research that was conducted among the students of specialist studies in Higher Education School of Professional Health Studies in Belgrade were shown in 18 tables. Significance of health workers higher education for health facilities managing was confirmed. On the basis of paper results, the conclusion was that knowledge about management of work organization helps in acquiring manager positions in facilities and that the acquired skills and capabilities stimulate health staff in carrying out the social mission. The research has shown that health workers want advanced professional training and that they support the changes and supplements of study programs of the School in accordance with progress in medicine.*

Key words: EDUCATION OF PROFESSIONAL HEALTH WORKERS, HIGHER EDUCATION SCHOOLS OF PROFESSIONAL HEALTH STUDIES, STUDENTS OF SPECIALIST STUDIES, EMPLOYEES IN HEALTH SERVICES, HIGHER EDUCATION SCHOOL OF PROFESSIONAL HEALTH STUDIES IN BELGRADE

